

החטאים בנפשותם.

על עזות דקדושה

ספר במדבר פרק טז

(לה) וְאִשׁ יִצְאָה מֵאֵת יְדֹנָד וּתְאָכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתֵי: אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקֹּטֶרֶת: וַיְדַבֵּר יְדֹנָד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) אָמַר אֵל אֱלֹעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּרְם אֶת הַמַּחֲתֹת מִבֵּין הַשְּׂרָפָה וְאֵת הָאֵשׁ זָרָה הִלָּאָה כִּי קִדְּשׁוּ: (ג) אֵת מַחֲתֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשָׁתְכֶם וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צְפוּי לְמִזְבֵּחַ כִּי הַקְרִיבֶם לִפְנֵי יְדֹנָד וַיִּקְדְּשׁוּ וַיִּהְיוּ לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיִּקַּח אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן אֵת מַחֲתֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הַקְרִיבוּ הַשְּׂרָפִים וַיִּרְקְעוּם צְפוּי לְמִזְבֵּחַ: (ה) זָכְרוּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אֶהֱרֹן הוּא לְהַקְטִיר קֹטֶרֶת לִפְנֵי יְדֹנָד וְלֹא יִהְיֶה כְּקִרְחָ וְכַעֲדָתוֹ כִּפְאֲשֶׁר דָּבַר יְדֹנָד בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ:

(47) ספר עקידת יצחק - שער עה

מה טעם מה שיעשו מחתות האנשים החטאים האלה בנפשותם רקועי פחים צפוי למזבח, אדרבה היה ראוי להוציא הנדה מן הקדש. ודי זכרון אשר לא יקרב איש זר בשתהיינה תלויות ועומדות בחצר המשכן אצל הכיור או בזולתו מהמקומות לעיני הכל. ויותר נכון שיעשה האות ממחתת אהרון קדוש ה':

וידבר ה' וגו' אמור אל אלעזר בן אהרון הכהן וירם את המחנות וגו'. כבר אמרנו כי לא נכנס אהרון עמהם, שאלו נכנס היתה מחתתו ראויה להיותה לנס ולקיום האמת ופרסומה מכל זולתה, אמנם כשלא נכנס, צוה שירם מחתת האנשים החטאים האלה, אשר על ידם נתבטל הכזב, וירקעו אותם צפוי למזבח, באופן שיתקיימו שם תמיד. ובזה יהיה זכרון לבני ישראל אשר לא יקרב וגו' והוא אמרו כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל, הוצרך לתת טעם לשום המחנות האלה במקום הקדש, ואמר כי במה שהקריבום לפני ה' לברר במ האמת מהשקר, נתקדשו היות שם תמיד לאות לבני ישראל, כי הדבר המחליש והמבטל אל מנגד הקדש והטהרה, קדש הוא בלי ספק, כי אין אוהב בעולם כמי שיפיל האויב, ואף על פי שיחשב מעוזריו: כי על כן אמר דוד על חרב גלית הפלשתי אין כמוה תננה לי (שמואל א' כ"א). וזה, כי הנה אחימלך אותה החרב חשבה לרעה, לפי שנפל בעליה עמה ועל ידה. ועל דרך שאמר איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה (שם ב' א'), ירצה, שכלי הגבורים אשר נפלו הנם אבודים כי לא יצליחו עוד לגבורה ולא ילבושם עוד. או מפני שכבר נתקוממה זאת החרב עליו. ולזה אמר חרב גלית הפלשתי אשר הכית בעמק האלה הנה היא לוטה בשמלה אחרי האפוד אם אותה תקח לך קח כי אין אחרת זולתה בזה. אמר, כי לשני הטעמים האלה הנה הוא אינו נותן אותה לו מדעתו, אמנם אם אותה תקח לך מדעתך קחנה כי אין אחרת זולתה בזה. והוא אמר עם היות שנתקוממה עלי ראשונה, אחר שבעלה נפל עמה לפני, ובה כרתי את ראשו, הנה אין כמוה להיות לי בעוזרי, והרי היא טובה מכל זולתה, לזה תנה לי בידך ולא תחוש, כי ההורג האויב אין אוהב כמוהו: וכן בכאן אין כלי קדוש כמי שבטל הקירוג מעל הקדוש, וכמו שאמר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש, ולזה אמר כי הקריבום לפני ה' ויקדשו, במה שהפילו חללים המתקוממים על ה' ועל קדושו:

עזות:

(77) ספר שם משואל פרשת קרח - שנת תרע"ה

ועם מה שהגדנו יובן עוד למה לא נתקבלה מחתתו להעשות גם ממנה ציפוי למזבח כמו שנעשה מן המחנות של חמשים ומאתים איש מקריבי הקטורת, שהרי כתיב את מחתות החטאים האלה בנפשותם, וברש"י בפסוק רב לכם בני לוי מפורש שקרחה לא הי' בכלל זה. ובפשיטות יש לומר לכאורה הטעם שהוא בכלל הרכוש שיצאה עליו הגזירה להבלע, אך מאחר שכתוב כי קדשו שפירש"י שעשאוים כלי שרת א"כ לא הי' עוד בכלל רכוש קרח, וגדולה מזה בעיר הנדחת שמזוזה נצלת מפני שהיא שלל שמים כבמשנה סנהדרין (קי"א ע"ב) ובגמ' שם (קי"ג):

אך לפי דרכנו יש לומר עפי"מ"ש כבר בטעם שהיו המחנות נחושת ולא כסף וזהב כמו שמצינו במחנות של מקדש, כי כסף רומז לאהבה וזהב ליראה ונחושת למדת העוז כמ"ש (ישעי' מ"ח) ומצחך נחושה. וכן במלכות איתא במדרש (שמ"ר פ' ל"ה) זהב זו בבל, כסף זו מדי, נחושת זו יון, שבמלכות זו יש מדת העוז בטומאה, וכן דניאל ראה אותה בדמות נמר שיש בו מדת העוז כאמרם ז"ל (אבות פ"ה) הוי עז כנמר. והנה גוף הקריבה נמשכת מצד גודל ההשתוקקות לשרת לפני מ"ה הקב"ה עד שהביאם להרהיב עוז בנפשם לגשת לשרת, וע"כ היו המחנות נחושת להורות על ענין שמדת העוז מתיחסת לנחושת, ואף שהיתה הקריבה עבירה, מ"מ החלק הטוב שהי' בה איננו נאבד, והיינו שההשתוקקות והעוז לשרת לא נדחו אלא נעשה מהם ציפוי למזבח. וכ"ז ניחא בר"ן איש שהם לא היו הראשונים לעמוד ולהתחצף נגד משה כי לא היתה להם מדת העוז כלל [ועיין ספורנו] אלא נטפלו לקרח והסכימו עמו, אבל לא היו הם המהפכים את מדת עוז דקדושה לרוע כי לא היתה בהם כלל, אבל קרח שהוא הפך את מידת העוז לחיצוניות להתחצף נגד משה, ע"כ אבדה גם מדת העוז שלו ולא נתקבל ממנה מאומה:

(8) ספר צדקת הצדיק - אות סה

האדם צריך למסור נפשו להשם יתברך, שאם אינו כרצון ה' יתברך אז מוסכם לילך מן העולם, כדרך שנאמר (תהלים קל"ט כ"ד) וראה אם דרך עוצב בי ונחני בדרך עולם, וכענין זה אמר יונה טוב מותי מחיי (יונה ד' ח'). וזה ענין נפילת אפים אחר כל תפילה, ואיתא בזוהר ריש קרח (קע"ו ע"ב) כי נפילת אפים הוא מסירה עצמו למיתה וגם בפשוט ירמוז לזה. ומשה ואהרן נפלו על פניהם שתי פעמים שם בפרשת קרח. כי מאתים וחמשים איש חטאו בנפשותם, וחז"ל אמרו (במדבר רבה י' ח') קרח שפקח היה וכו', והנה גם המאתים וחמשים איש לא שוטים היו כמו שאמרו ז"ל (שם) שהיו ראשי סנהדראות, ואמרו ז"ל (שם) שהיו בכללם השנים עשר נשיאים, וכן מורה לשון הכתוב אתם המיתם את עם ה', והם רק יחידים וקראום עם ה' לפי ששקולים כנגד כל העם והאמינו למשה רבינו ע"ה שיכול להענישם אבל הם חטאו בנפשותם כענין שאמר בנוזר (במדבר ו' י"א) חטא על הנפש, פירוש מתחייב בנפשו:

והיינו שידעו כי לעתיד לא ילמדו איש את רעהו ויהיה מדריגה זו שכל העדה כולם קדושים וחשבו שכבר הגיעו לכך [כי באמת לולי שגרם החטא היו על מדריגת לעתיד כמו שאמרו ז"ל] ומרוב השתוקקותם לזה עד שנתרצו באמת שאם באמת אינם במדריגה זו אז טוב מותם מחיים ומוסכמים למות באמת [וזהו קרח שפקח היה, פירוש פקח בכל מקום בדברי חז"ל ערום כמו אי פקח הוא וכו' (כתובות פ"ח). שטעם מעץ הדעת טוב ורע ואין כאן מקום להאריך עוד] ולכך אף על פי שנקראו חוטאים בשביל זה בנפשותם מכל מקום מעלה גדולה הוא ולכך זכו שהמחנות שלהם נעשו ציפוי למזבח. ולכן נאמר למשה ואהרן (במדבר ט"ז כ"א) הבדלו וגו' וכן אחר כך הרומו וגו' והקשה הרמב"ן וכי אין ביד ה' להצילם והם תוך העדה. אבל לפי שהם היו בדבר זה גדולים בענין המסירות נפש לכך הוצרכו להבדל לבל ילקו עמהם. ולכך תיכף למאמר הבדלו והרומו הרגישו בזה ויפלו על פניהם, ואמרו בזוהר דמסרו גרמיהו למיתה. רצו לעשות בזה כמעשיהם:

(29) ספר לקוטי עצות - ערך עזות

א. עזות היא מדה רעה מאד כי עז פנים לגיהנם. והענשים של כל הדברים החליף אברהם אבינו על שעבוד מלכויות, אבל ענש העזות נשאר רק בגיהנם. אך צריך שתדע, כמו שהעזות היא מדה רעה מאד, כמו כן צריך האדם דוקא שיהיה לו עזות דקדושה, כי אי אפשר לבוא לצדיקי אמת ולהתקרב אל הקדושה כי אם על ידי עזות דיקא, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: הוי עז כנמר וכו', כי כל המונעים והחולקים והמתנגדים עקר כחם הוא רק על ידי העזות שהיא מלכותא בלא תגא. על כן מי שרוצה לבחור בחיים ולהתקרב אל האמת, אי אפשר בשום אופן כי אם כשיהיה לו עזות גדול מאד לעמד נגד עזותם הרע ויהיה מצחו חזק לעומת מצחם. כי אי אפשר לכנס אל הקדושה כי אם על ידי עזות

(24) ספר השתפכות הנפש אות - נה

עקר התפלה הוא על ידי עזות דקדושה שצריך להעז פניו נגד השם יתברך לבקש מלפניו על כל מה שצריך ואפלו לעשות נסים ונפלאות. כי אי אפשר לעמד להתפלל לפני השם יתברך כי אם על ידי עזות דקדושה כי כל חד כפום מה דמשער בלבה את גדולת הבורא יתברך ורואה פחיתותו וגריעותו. איך היה יכול לעמד ולהתפלל לפניו. על כן בשעת התפלה צריך האדם לסלק את הבושה ויעז פניו לבקש מהשם יתברך כל מה שצריך כנ"ל וזה בחינת אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו: